

Mevrouw Emma van den Broek
Adjunt-griffier commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Per e-mail: cie.szw@tweedekamer.nl

Onze referentie: 24018
Uw referentie: -
Datum: 16 mei 2024
Onderwerp: Position paper Rondetafelgesprek Participatie en Integratie
Van: Erik Dannenberg • 06 – 5323 4066 • edannenberg@divosa.nl

Aidadreef 8
3561 GE Utrecht

Postbus 9563
3506 GN Utrecht

030 - 233 23 37
info@divosa.nl

IBAN NL75 INGB 0000194416
KvK 40532318

www.divosa.nl

Geachte mevrouw Van den Broek,

Graag maakt Divosa gebruik van de gelegenheid om haar inbreng te leveren voor het rondetafelgesprek met de commissie SZW van de Tweede Kamer op 22 mei 2024.

Divosa

Divosa is de vereniging van gemeentelijk directeuren en leidinggevenden in het sociaal domein. Al 90 jaar lang de verbindende kracht tussen politiek, beleid en praktijk. Wij zetten ons in voor de kernonderwerpen voorkomen en verminderen van (kinder)armoede en schulden, en werk en meedoen. We maken ons sterk voor een werkbare praktijk, zodat onze leden hun werk beter kunnen doen, van elkaar kunnen leren en het allerbelangrijkste: zich kunnen concentreren op hun inwoners.

Sociale cohesie en draagvlak versterken vanuit participatie en integratie

De komende jaren staat Nederland voor een aantal grote uitdagingen voor het behoud van sociale cohesie en draagvlak voor het sociale zekerheidsstelsel. Deze position paper gaat in op de vraag wat dit betekent voor de participatie en integratie van migranten.

Het belang van meedoen in de samenleving

Het is voor iedereen van belang om mee te doen in de samenleving en een passende werkplek te hebben op de arbeidsmarkt, zo ook voor mensen met een migratieachtergrond. Meedoen in de wijk en betaald werk dragen bij aan de (mentale) gezondheid, het sociaal netwerk en bestaanszekerheid. Daarnaast hebben de samenleving en de arbeidsmarkt het arbeidspotentieel van de mensen in Nederland nodig. Er is een grote behoefte aan vrijwilligers en arbeidskrachten die toegankelijkheid, kwaliteit en productiviteit van sociale en publieke voorzieningen en de arbeidsmarkt op peil houden.

Participatie en integratie: uitdagingen en dilemma's in de uitvoeringspraktijk

Een deel van de mensen die naar Nederland komen, heeft een inburgeringsplicht. Gemeenten en (lokale) maatschappelijke organisaties begeleiden en motiveren hen om actief deel te nemen aan onderwijs en (betaald) werk. De omvang en impact van migratie verschillen per gemeente en regio. Het huisvesten van mensen met een status en inburgeringsplicht is echter een knelpunt dat de meeste mensen en gemeenten belemmert om (vroegtijdig) in te zetten op bijvoorbeeld het leren van de Nederlandse taal en cultuur, het financiële stelsel en de arbeidsmarkt. Vanaf het moment van

huisvesting vergt de begeleiding in de praktijk vaak veel tijd doordat de situatie van iedereen weer anders is (maatwerk) en blijft het lastig om passende stage- en werkplekken te vinden.

Drie aanbevelingen vanuit Divosa

Divosa ziet verschillende kansen om de slagkracht van de uitvoering gericht op arbeidsparticipatie en integratie van mensen die als gezinsmigrant of asielstatushouder in Nederland verblijven te vergroten. Hieronder lichten we toe hoe het Rijk en gemeenten hier door middel van inzet op Nederlandse taalvaardigheden, toegankelijkheid van sociale en publieke voorzieningen aan bij kunnen dragen.

1. Alles begint met taal

Het belang van taal is niet te overschatten. We roepen het Rijk daarom op om taalverwerving hoger op de politieke agenda te zetten en adviseren gemeenten om dit sterker te positioneren in de uitvoering van het sociaal domein.

Taal is namelijk essentieel voor het opbouwen van nieuwe sociale relaties en deelname aan sport, cultuur, onderwijs en werk. In de praktijk zien we bijvoorbeeld dat mensen met een (afgeronde) inburgeringsplicht door beperkte Nederlandse taalvaardigheden niet altijd hun volledige potentieel kunnen benutten of ontwikkelen bij sociale activiteiten, in het onderwijs of op de arbeidsmarkt.

Het beheersen van de Nederlandse taal is bovendien cruciaal voor financiële zekerheid en vermindert de kans op misverstanden en uitbuiting. Kinderen en jongeren die opgroeien in huishoudens waar het Nederlands niet de eerste voertaal is, hebben een verhoogd risico om op latere leeftijd in kwetsbare situaties terecht te komen. Zij kampen vaker met taalachterstanden die uiteindelijk gevolgen hebben voor hun ontwikkeling binnen het onderwijs, kansen op de arbeidsmarkt en dit leidt ook tot hogere zorgkosten.

2. Toegankelijke inclusieve sociale en publieke voorzieningen

Iedereen in Nederland heeft recht op toegankelijke sociale en publieke voorzieningen. Het is daarom van groot belang dat het Rijk gemeenten de ruimte geeft om een dekkend landschap van voorzieningen te organiseren. Het is van belang dat gemeenten een inclusief en toegankelijk systeem van sociale en publieke voorzieningen waarborgen, zodat iedereen, ongeacht iemands achtergrond, hier gebruik van kan maken. In het kader van participatie en integratie is toegankelijkheid van deze voorzieningen een punt van aandacht.

Allereerst omdat we in de praktijk zien dat mensen met een migratieachtergrond de weg naar gemeenschappelijke plekken waar mensen samenkomen, zoals een buurthuis of bibliotheek, en formele voorzieningen zoals een welzijnsorganisatie lastig weten te vinden. Terwijl deze plekken juist bijdragen aan het opbouwen van nieuwe relaties en het leren kennen van de Nederlandse taal, cultuur en systeem.

Daarnaast zien we dat kinderopvang, openbaar vervoer, sociaal-maatschappelijk werk en (geestelijke) gezondheidszorg randvoorwaarden zijn voor het volgen van inburgering, onderwijs of werk. Een gebrek aan betaalbare kinderopvang raakt met name de inburgering, participatie en integratie van vrouwen. Door te investeren in deze randvoorwaarden creëren we gelijke kansen voor vrouwen, bevorderen we gendergelijkheid en versterken we de economie door het volledige arbeidspotentieel van de samenleving te benutten.

3. Als overheid het goede voorbeeld geven

Het rapport is duidelijk over de demografische toekomst van Nederland: het wordt drukker, diverser en dubbelgrijs! Hiermee wordt het borgen van sociale cohesie een van de grootste uitdagingen. Voor participatie en integratie van migranten betekent dit dat het Rijk en gemeenten een (nog) grotere rol hebben in het creëren en borgen van draagvlak. De overheid dient zich nog bewuster te zijn van haar eigen handelen, gedrag en woordgebruik in zowel beleid als uitvoering van programma's, projecten,

dienstverlening en incidenten die sociale cohesie tussen mensen met verschillende achtergronden raken. Dat wat de overheid doet, heeft bewust en onbewust een grote impact op de samenleving, (maatschappelijke) uitvoeringsorganisaties en de arbeidsmarkt.

De bovenstaande aanbevelingen vragen om strategische verbindingen binnen het sociaal domein en samenwerking tussen overheid, onderwijs en het bedrijfsleven. Er zijn veel goede praktijkvoorbeelden te vinden die hiervoor een stevige basis en inspiratie bieden. Door samen te leren zorgen we ervoor dat de uitvoering, beleid en bestuur zich de komende jaren - door de nodige aanpassingen - aan blijven sluiten bij de demografische samenstelling van Nederland.

Met vriendelijke groeten,

Verenigingsbureau Divosa

Erik Dannenberg
Voorzitter

Petra Ginjaar
Programmamanager Inburgering

